

Editör'den...

Inan Özdemir Taştan

Kültür ve İletişim akademik hayatının 22. yılına başlıyor! Türkiye'de iletişim çalışmaları alanındaki ilk hakemli dergi olan *ki*, bu kadar uzun bir zamandır aksamadan yayın hayatına devam etmenin ve Türkiye'de hiçbir zaman yeterince özgür olamamış akademinin giderek daha da daralan dünyasında, eleştirel çalışmalara alan açmanın haklı gururunu yaşıyor. Bu tarihin ardında tabii ki büyük bir emek ve destek yatıyor. Bu vesileyle dergi yayın kuruluna, her sayıda emeklerini esirgemeyen ve alanın en iyilerinden oluşan kör hakemlerimize, her sayımıza çok sayıda yazı göndererek çalışmalarını bizimle paylaşan yazarlarımıza ve özellikle dergi olarak zor zamanlar yaşadığımız son beş yılda bize sunduğu büyük destek nedeniyle İmge Kitabevi Yayınlarına teşekkür ederiz.

Geçen sayıda belirttiğimiz gibi bundan böyle *ki*'nin her sayısında bir dosya konumuz var. Bu sayının dosya konusu daha önce duyurduğumuz üzere Türkiye'nin Seçimleri başlığını taşıyor. Bildiğiniz gibi Tür-

kiye bir süredir sürekli bir seçim sath-ı mailinde... Seçmenler son 20 yılda altı genel, bir ay sonra gerçekleşecek olanı da sayarsak beş yerel seçim; üç anayasa referandumu ve iki cumhurbaşkanı seçimi atlatarak yaklaşık 15 ayda bir sandık başına gitti. Seçimler ülkenin politik hayatının gündemden bir türlü düşemeyen "olayları" oldu, kültür ve iletişim alanında çalışanlara da üzerinde düşünülecek çok sayıda sorun alanı sundu. Seçimler üzerine kafa yormak, Türkiye üzerine kafa yormanın ana yollarından biri haline geldi. Bu durumu dosya konusu için gelen çok sayıda yazı önerisinde de gördük.

Bu sayıda elimize ulaşan yazılar içerisinden kör hakemlik sürecini geçerek yayınlanmaya hak kazanan yedi bilimsel araştırma makalesi ve üç kitap eleştirisiyle karşımızdayız. 43. sayının ilk makalesi Türkiye'de özellikle Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) iktidarının ikinci döneminden bu yana giderek yükselen toplumsal kutuplaşma sorununu, haziran ayında gerçekleşen Cumhur-

başkanı Seçimi aracılığıyla ele alıyor. Ülkü Doğanay “Siyasal Alanı Daraltan Bir Strateji Olarak Kutuplaştırma: Recep Tayyip Erdoğan ve Muharrem İnce’nin 24 Haziran 2018 Seçim Konuşmaları Üzerine Bir İnceleme” başlıklı makalesinde, ülke yönetimine talip olan iki adayın seçim kampanyası sürecinde gerçekleştirdikleri miting konuşmalarını inceliyor. Yazar makalesinde, seçimi düşman kamplar arasında geçen ve neredeyse bir ölüm-kalım savaşı olarak konumlandırılan ya da seçimi Türkiye’yi kurtaracak-batıracak iki kişilik arasında geçen bir rekabete indirgeyen adayların bu söylemlerinin, siyaset alanını daraltan ve toplumsal olarak ortak geleceğimiz üzerine müzakere etme kapasitemizi büyük oranda aşındıran bir unsur haline geldiğini belirtiyor. Bence bu çalışma bize siyasal elitlerin kutuplaştırmaya ya da kendilerini tek kurtarıcı ilan etmeye dayalı diline karşı, gündelik hayatta birbirine değen insanların, ortak geleceklerini kurmak üzere müzakereye dayalı dilini örnek zorunda olduğumuzu gösteriyor.

Bu sayının ikinci makalesi yine 24 Haziran Cumhurbaşkanı Seçimi’ne odaklanıyor ve tüm adayların siyasal iletişim çalışmalarını açısından giderek önemi daha da anlaşılan bir mecra olan Twitter’ı kullanma pratiklerini inceliyor. İlknur Doğu Öztürk ve Özlem Erkmen’in “Bir Siyasal Kampanya Aracı Olarak Twitter: 24 Haziran 2018 Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Adayların Twitter Kullanımı” başlığını taşıyan makalesi, Türkiye’de cumhur-

başkanı adaylarının Twitter’ı seçim döneminde bir siyasal iletişim aracı olarak yoğun bir şekilde kullanmakla birlikte, sosyal medyanın etkileşimsel boyutunu genellikle gözardı ettiklerini ve onu seçmenle birebir etkileşime girebilecekleri bir mecra olarak değil de, kampanya gündemlerini duyurabilecekleri tek yönlü bir duyuru alanı olarak gördüklerini ortaya koyuyor. Bu durumun istisnasını kampanya döneminde tutuklu bulunan Selahattin Demirtaş oluşturuyor. Meydanlarda miting yapmasına izin verilmeyen aday, Twitter aracılığıyla düzenlediği “e-miting”de takipçilerinin kendisine sordukları sorulara yanıt veriyor. Yazarların makalesi, sosyal medyanın çeşitli sınırlılıklarına rağmen, demokratik çoğulculuk için bir kapı araladığını da gösteriyor.

Bu sayıda yer alan üçüncü makale ilk yazıda tartışılan kutuplaşma sorunsalı ile ikinci makalede karşımıza çıkan sosyal medyanın politik olanaklılıkları meselesine bu sefer politikacıların değil, sıradan yurttaşların sosyal medyayı kullanımı aracılığıyla odaklanıyor. Nilüfer Pınar Kılıç’ın “Millet’in Dışında Kalanların ‘Biz-Onlar’ Ayrımı: İleri Yaş Grubu Kemalist Bireylerin Facebook Kullanım Pratikleri Üzerinden Bir Değerlendirme” başlıklı makalesi, AKP’nin önceleri “milli irade” söylemi aracılığıyla, şimdilerde ise “millet ittifakı” tanımlamasıyla “millet”in dışında konumlandığı kesimler içerisinde, kendisini Kemalist olarak tanımlayan bireylerin Facebook kullanımlarını

Laclau'cu bir perspektifle inceliyor. Makale bu bireylerin kutuplaşmaya bir yanıt olarak "biz-onlar" ayrımını farklı bir şekilde çizerken, aynı kutuplaşmayı üreten bir söyleme kapandıklarını, yazarın sözleriyle ifade edersek: bu "bireylerin nostalji yüklü, reaksiyoner tepki vermenin ötesine geçemedikleri ve Lac-lau'cu anlamda kendi doyurulmuş talepleriyle popülist bir 'halk' inşasına eklenemedikleri"ni gösteriyor.

Altuğ Akın ve Burcu Yaman'ın "2011-2013 Constitution-making Process and Media Field in Turkey" başlıklı makaleleri bu sayının dördüncü makalesi olarak karşımıza çıkıyor. Yazarlar makalelerinde her ne kadar o dönemde başarısızlıkla sonuçlansa da Türkiye'yi 16 Nisan 2017 Anayasa değişikliği referandumuna götürecek olan sürecin de bir parçası olan 2011-2013 yıllarındaki yeni anayasa yapım sürecine odaklanıyor. Yazarlar Türkiye'de gün be gün sesi kısılan ve "partizan"laşırılan medyanın bu dönemdeki tartışmaları nasıl aktardığını irdeliyor. Medyanın birlikte nasıl yaşayacağımızı belirleyen en temel metin olan anayasa üzerine yürütülen tartışmaları partizanca, okurlarını yeterince bilgilendirmeden ve toplumun çeşitli kesimlerinin taleplerini dışlayarak aktardığını tespit eden yazarlar, bu süreci Pierre Bourdieu'nun "alan" kavramını medya alanına aktararak okumaya çalışıyor. Yazarların bu çabası günümüz medya ortamını ve medyanın seçimlerdeki performansını anlamak üzere kullanışlı bir

kavramsal set sunuyor.

Beşinci makale, Türkiye'nin Seçimleri dosyasına 1979 Senato Seçimlerinde İstanbul'dan bağımsız aday olan İlerici Kadınlar Derneği (IKD) başkanı Bakiye Beria Önger'in adaylık kampanyasının incelenmesiyle katkı sunuyor. Özlem Akkaya "1979 Senato Seçimleri ve IKD: 'Analar... Bacılar... Emekçi Kadınlar... Adayınız Bakiye Beria Önger'dir!'" başlıklı makalesinde, kendisini "kadın haklarının yılmaz savunucusu" olarak tanımlayan ve seçimlere bu mottoyla katılan Önger'in kampanyasında, kadın haklarının bugüne kıyasla görece muhafazakâr bir biçimde nasıl ele alındığını ortaya koyuyor. Makaleyi okumak, bir ay içerisinde gerçekleştirilecek yerel seçimlerde kadın aday sayısının azlığını tartıştığımız bugünlerde, hem 1970'lerde bir kadın adayın kampanyasını bugüne taşıdığı için hem de Türkiye'de kadın hareketinin, kadın sorunlarını tartışma biçimindeki muazzam feminist dönüşümü ortaya koyacak veriler sunduğu için oldukça moral verici oluyor.

Bu sayıdaki altıncı yazı bizi Türkiye Seçimlerinde daha gerilere, çok partili hayatın ilk seçim dönemlerine, 1950'lere taşıyor. Ayşe Asker "1954 ve 1957 Seçimlerinde Muhalefete-Basına Getirilen Kısıtlamalar ve Tepkiler" başlıklı makalesinde, seçim gündemini Türkiye'de basına ve muhalefete yönelik kısıtlayıcı hamlelerle ilişkilendirerek ele alıyor. Makale Türkiye'nin çok partili döneme geçiş sancıları yaşadığı 1940'larda ve Cumhuriyet Halk

Partisi (CHP) dışında iktidara gelen ilk parti olan Demokrat Parti'nin (DP) iktidarı döneminde basın-muhalefet-iktidar ilişkilerini irdeleyiyor. Yazar, Türkiye'de siyasi partilerin muhalefetteyken basın özgürlüğünden yana, iktidara gelince ise basını kısıtlamaktan yana tavırlarının değişen tonlar ve oranlarda olmakla birlikte bir süreklilik arz ettiğini ortaya koyuyor. Makale, günümüzde kendisini politik olarak DP ve Adnan Menderes geleneğiyle ilişkilendiren AKP iktidarlarnın, medya alanına yönelik otoriteryen baskılarının, bu süreklilik içerisinde konumlandırılabilceğini göstermesi bakımından önem taşıyor.

Bu sayıda yer alan son akademik makale dosya konumuzun dışında yer alıyor ve bir hatırlama ve tarih yazma aracı olarak sinemaya odaklanıyor. Hülya Göğercin Toket, "Kafes Filminde 12 Eylül Belleğinin Yeniden İnşası" başlıklı makalesinde, *Kafes*'i ülkücü hareketin günümüzde 12 Eylül dönemine ilişkin bir tarih ve kolektif bellek oluşturma çabası olarak okuyor ve filmi kolektif bellek oluşturulurken başvuru çarpıtma dinamikleri aracılığıyla inceliyor. Geçmişle sağlıklı bir yüzleşmenin ve onu bugünü özgürleştirecek şekilde yeniden inşa etmenin, ancak eşitlikçi bir ilişki içerisinde ve karşılıklı güven ortasında olabileceğini tartışan makale, filmin ve

ülkücü hareketin bugün böyle bir perspektifi ortaya koymadığını gösteriyor.

Bu sayımızda son olarak üç kitap eleştirisi yer alıyor. Gülüm Şener *Vatanımı Seven Tıklaşın: Sanal Cemaatte Ulusun Tahayyülü*; Sinem Akyön Çelik *İletişim, Medya ve Kültür: Anahtar Kavramlar* ve Işıl Demir Çarkacı da *Video Aktivismde Kavramlar Sorunlar Uygulamalar* başlıklı kitaplara ilişkin değerlendirmelerini bizimle paylaşıyor. İletişim alanına ilişkin yeni alanları ve hiç eskimeyen ama hep güncellenen kavramları ele alan bu kitaplara dair değerlendirmelerden sonra, insan onları hemen okumanın gerekliliğini hissediyor!

Bu sayıyı editör yardımcılar Sinem Akyön Çelik, Sıla Levent ve Vahdet Mesut Ayan'la birlikte çıkardık. Her birine gönüllülükle yürütülen bu işe verdikleri emek için çok teşekkür ederim. Onlar olmadan çok sayıda makalenin kör hakemlik süreçleri yürütülemez, dergi baskıya hazır hale gelemezdi. İmge Kitabevi Yayınlarında derginin dizgisini yapan Yalçın Ateş'e ve kapak tasarımını yapan Eylül Yölcü'ya da titiz çalışmaları ve emekleri için ayrıca teşekkür ederim.

Bitirmeden belirteyim: Önümüzdeki sayının dosya konusu Kadınların İletişimi olacak. Makale, değerini ve kitap eleştirilerinizi bekliyoruz!